

REDACTIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunei.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunei tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Sfințiri de biserici.

Preasfinția Sa dl nostru Episcop Ioan I. Papp a petrecut zilele Sfințelor Rusalii în mijlocul poporului din Bănat, unde a ajuns a sfinți a patruzeci și opta biserică de când este episcop.

În Sâmbăta Rusaliilor a plecat însoțit din reședința sa de protosincelul Roman Ciorogariu, de asesorul Dr. Gheorghe Ciuhandu, și de diaconii Cornel Lazar și Dr. Lazar Iacob.

La gara din Timișoara a fost așteptat în sala mare de așteptare de întreg publicul din Timișoara și de preoțimea din tractul Timișorii. Părintele administrator protopopesc Oprea a binevenat în numele clerului și a poporului, o fetiță i-a oferit un frumos buchet de flori, iar corul bisericesc a cântat frumoase cântări de preamărire. Preasfinția Sa plăcut atins de aceste ovațiuni a mulțumit pentru primire și în intervalul de 2 ore cât a stat în Timișoara a vizitat biserică nouă din Fabric gata de sfințire și școlile de acolo.

De aici și-a continuat calea la Checia, unde la gara îndepărtată de comună a fost așteptat de Checenii sosiți spre întimpinare în 50 căruțe și mai bine de cincizeci de călăreți, îmbrăcați în costume românești și falnici cum numai bănațenii știu a fi. Aici a fost întimpinat în numele tractului de părintele protopresbiter Mihaiu Păcățian, iar în numele administrației de protopretorele Gheorghe Pulbics, fetița Iulia Rugilă i-a oferit un buchet de flori. La intrarea în comună sub un arc triumfal a fost întimpinat de antistia comunală condusă de notarul comunal L. Szerelmy. La intrarea în biserică a fost întimpinat în ornate bisericesti de parohul locului părintele Atanasiu Todan emoționat de fericirea că-și poate întimpina arhierul în așa strălucire sufletească și externă, cum e biserică viie și Sionul din Checia, dânsul a fost asistat de preoții Virgil Negru și Silviu Bichician. Școlărița Danița Ghiulvezan i-a oferit buchet și a rostit un drăguț cuvânt de binevenire. Două femei întindeau din două valuri de pânză albă ca zăpada, — misir, — covorul curățeniei pe care a intrat P. S. Sa dela trăsura până la altar. Dela biserică noastră a trecut la biserică sârbească, unde a fost așteptat de credincioșii sârbi și de preotul lor

îmbrăcat în ornate bisericesti. După bineventarea preotului și răspunsul Preasfinției Sale, intrând în biserică P. S. Sa a rostit o ectenie în sârbește, apoi o cuvântare românească în care i-a îndemnat la iubire reciprocă cu coreligionarii lor români. Sârbii au rămas frapați de felul cum s'a prezentat P. S. Sa în biserică lor cu graiu sârbesc și românesc și l-au aclamat viu cu »jivio« și »să trăiască«.

După aceasta înălțătoare întimpinare a descălecat la casa părintelui Todan. Seara s'a servit priveghierea prescrisă la sfințirea de biserică, după care a urmat masa la casa ospitalieră a părintelui Todan. Seara s'a prezentat poporul cu conduct de torțe și corul a cântat o prea frumoasă serenadă ilustrului oaspe.

Duminecă s'a ținut sfințirea bisericii. Preasfințitul a fost dus cu litia din casa preotului și a servit sf. liturghie, asistat de preoții: Roman Ciorogariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Mihaiu Păcățian, Gheorghe Balan, Iosif Vuculescu, Dimitrie Blaga, Silviu Bichician, Virgil Negru, Atanasiu Todan, Valeriu Magdu și de diaconii Cornel Lazar și Dr. Lazar Iacob. Răspunsurile le-a cântat corul bine condus de învățătorul Raț. Prezența Preasfinției Sale și ruga a adunat imens popor la mărețul act al sfințirii de biserică. Preasfinția Sa în cuvântarea sa a zugrăvit în culori vii iubirea de biserică și neam a Checianilor cari au adus doar cea mai mare jertfă în dieceză ca să se despartă de sârbi și să-și aibă biserică lor națională. Aici și-au adus și particularii jertfă averile lor pentru rescumpărarea bisericii, un caz unic în felul său. Cuvântul arhieresc a înălțat sufletele la idealul vieții creștinești. După încheierea serviciului divin a sfințit Preasfinția Sa prinosul praznicului președintelui comitetului parohial, un obicei frumos bănațenesc, când preotul să împărtășește cu credinciosul din colacul adăpat cu vin între cuvintele »Hristos este în mijlocul nostru« și apoi se împarte întreg colacul între credincioși ca un simbol al iubirii reciproce.

Părintele Todan are meritul, că de când e preot în Checia s'a desplătit peste 8.000 cor. datorii ce rămăseseră din actul despărțirii de sârbi, pe lângă aceasta și-a împodobit biserică

cum rar biserici mai avem, cu zugrăvitori și cu o strălucită templă și mai presus de toate altarul și vasele sfinte strălucesc într-o curejenie ce denotă sentimentul pietății părintelui Todan față de altarul Domnului.

După recepțiuni și vizite s'a ținut banchetul în casină unde s'au rostit inimoase toaste, și apoi n'a mai voit nimeni să rămână acasă, stradele asediate de popor din care se desfășură între frenetice urale infinitul șir de călăreți și căruțe ce însoțiră pe arhiereu până la hotarul Bobdei.

Aici a fost întâmpinat de părintele administrator protopresbiteral al Timișorii, Ioan Oprea și de antistia comunală în frunte cu dl Bogdan notarul comunei și tinerul baron Gárosy spăilurul comunei, cum i-se zice acolo și de călăreții și căruțele Bobdenilor. Checenii însă nu se lăsară nici aici de noi, ci se împreună cu Bobdenii, și acum pareă o migrațiune de popor, infinitul convoiu cu care și-a făcut P. S. S. intrarea triumfală în Bobda.

În Bobda încă eră rugă și poporul s'a prezentat în toată splendoarea luxurioasă ce caracterizează mai ales sexul femeesc de aici. Preasfinția Sa a combătut de pe amvon acest lux și toate vițiile împreunate cu el, cari rod la tulpina sănătoasă a acestui mândru popor, pe care la îndemnat la muncă și cruțare, la tot ce este bine și frumos. Credincioșii s'au simțit ușorați că au auzit îndemnările arhieresti spre fericirea lor, dând expresie acestei mulțumiri în vii aclamări. Dela biserică a trecut P. S. Sa la școală unde s'a întreținut cu micii școlari și după un scurt popas în casa preotului Bogescu și vizită la marele proprietar Csárosy, a plecat însoțit de uralele poporului, de un mândru cortegiu de călăreți și trăsuri până la hotarul Berecseului, comuna care a avut fericirea se aibă de învățător pe marele Dimitrie Țichindeal.

Aici ne-a luat în primire Berecseuoanii, tinerimea ca și pretutindeni formată într'un mândru banderiu cu cai scumpi împodobii cu gătele românești iar fruntașii în trăsuri. Administrația a fost reprezentată de protopretorele cercual. Ne luară apoi în goana cailor și intrăm în fruntașa comună unde școlarii erau înșirați cu mici stegulețe dealungul drumului de'naintea bisericii, încunjuțați de imens popor. Părintele Ioan Balta în ornate întâmpină în ușa bisericii pe arhiereu, care își face intrarea în biserică, unde se începe numai decât priveghierea prescrisă, căci nici biserică din Berecsău nu eră încă sfințită de arhiereu și aveă să fie sfințită din prilejul renovării ce i-s'a făcut. După priveghiere P. S. Sa a fost oaspele părintelui Balta, care și-a adunat întreaga familie de prin îndepărtare

să se facă toți părtași de onoarea casei lor părintești. Seara și aici a fost onorat arhiereul de serenada corului condus de învățătorul Clecan.

Luni a urmat actul măreț al sfințirii de biserică ascultat cu evlavie de mândrul popor din Beregsău. P. S. Sa a fost asistat la serviciul divin de preoții: R. Ciorogariu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Ioan Oprea, Ioan Balta, Nicolae Micleuța, Cornel Popoviciu (Hodoni), Lazar Babeu, Mascovescu și diaconii Cornel Lazar și Dr. Lazar Iacob. Preasfinția Sa a desfășurat trecutul acestei frumoase comune și a deschis perspectivele viitorului ei prin îndemnuri la cultură religioasă morală, ce s'a și potrivit de minune pe pământul unde Dimitrie Țichindeal a aprins lumina iubirii de neam înainte de aceasta cu o sută de ani. Poporul a rămas atunci impresionat de cuvintele arhieresti.

La banchetul aranjat în școală s'au rostit inimoase toaste. Părintele protosinzel Ciorogariu și-a adus aminte de înaintașul său Dimitrie Țichindeal care aici a fost învățător. De câte ori îmi aduc aminte de marele meu înaintaș zice P. C. Sa, mă cutremur de gândul, ca să fiu vrednic de a călca pe urmele lui, așa să se cutremure și Berecseuoanii la gândul ca să se facă vrednici de dascălul lor de odinioară, că vor privi ca un sanctuar școala lui Țichindeal. Încheie cu un apel de a ridică monument lui Țichindeal înaintea bisericii. La cuvintele părintelui Ciorogariu cuprinsese pe toți o înduioșare care a erupt apoi în frenetic entusiasm. P. S. Sa luă de nou cuvântul de a întări cuvintele protosinzelului său: biserică nouă înainte cu un monument a lui Țichindeal să fie deviza viitorului. Și nimeni nu s'a dat îndărăt ci așa să fie a rămas cuvântul. Facă Dumnezeu fapt cuvântul.

După masă a urmat plecarea la Mehala suburbialul Franciscin al Timișorii. Berecseuoanii ne-au petrecut cum ne-au primit, cu banderiu și lung șir de trăsuri până la hotarul Timișorii unde așteptă banderiu Mehalenilor cu un lung șir de trăsuri. Întâmpinarea o face președintele comitetului parohial, dl Bandu și să înșiră frumosul cortegiu spre Timișoara. La intrarea în oraș sub un impozant arc triumfal întâmpină pe arhiereu în numele orașului Timișoara, președintele sedriei orfanale dl Dr. Meskó și dl asesor cultural Bellay încunjuțați de mult popor. Înaintea bisericii din Mehala așteptă sub baldachin în ornate bisericesti preotul locului, părintele Plavoșin asistat de părinții Vulpe, Selejan și Aga. Părintele Plavoșin întâmpină pe arhiereu său ca și pe omul faptelor la ce răspunzând P. S. S. cu cuvinte duioase că calcă pragul bisericii bine cunoscută de el, acum ca arhiereu, întră în biserică, servește vecernia și ține o cuvântare

plină de mărgăritarele învățăturilor creștinești. Răspunsurile le-a cântat un frumos cor mixt condus de un țaran. Atâta lume se adunase încât ușor se putea întâmpla nenorociri, dacă nu eră poliția număroasă care făcea cale în marele tumult.

Am remarcat aici bunăstarea țăranilor noștri din Mehala, acum încorporați la orașul Timișoara. Din acest incident i-a și făcut P. S. atenți, că acum sunt mai aproape de lumină, dar se bage de seamă că cel ce e aproape de lumină să și poate arde dacă nu va grijă de sine.

Seara a luat P. S. Sa masa în casa ospitalieră a părintelui Plavoșin, fericit că a putut găzdui pe arhiereul în casa sa. După masă la 9 ore a fost plecarea tot cu călăreți și un lung șir de trăsuri prin mijlocul orașului Timișoara care eră în plină mișcare și privea cu mirare la frumosul cortegiu ce mergea spre gară de unde P. S. Sa ia rămas bun dela clerul și credincioșii ce l-au însoțit.

Așa a petrecut P. S. Sa zilele sfințelor Rusali în bisericile din Bănat, binecuvântarea Domnului asupra seminței sămănate în ogorul Domnului.

Soartea școalelor românești din Ungaria.

De Dr. Ion Mateiu.

— Urmare și fine. —

IV.

E firesc, că biserica, care susține școalele, să nu rămână impasibilă în fața marelui acțiunii de salvare, care necondiționat trebuie pornită. Biserica încă va trebui să caute după puțină mijloacele, cari se contribuie, fie chiar și în măsură mai mică la păstrarea altarelor culturii românești. Am spus la alt loc că țărănimea nu mai poate fi pusă la contribuție. Ea a dat nu numai întreg prisosul inimei și avutului său, ci a trecut chiar peste puțințele jertfei. E timpul să vorbească, să făptuiască acum intelectualii, cărturarii români de toate nuanțele. Modalitățile ar fi următoarele. Să se introducă darea culturală obligată pe toți intelectualii români din cuprinsul bisericilor românești.

Iată cum vrea să înfăptuiască această propunere tocmai acum sinodul arhidiecezei ortodoxe întrunit în Sibiu.

Credincioșii de rând plătesc deja de mult o taxă anuală de 30 bani (sidoxia). Pentru intelectuali se fac 4 clase de contribuții, și anume cu 1, 2, 5, și 10 cor. anual.¹⁾ Darea culturală de 2% a salariului impusă până acum se va sistă. Oficiile protopopești și parohiale vor avea datoria să facă lista tuturor intelectualilor aflați pe teritoriul jurisdicției lor, cu indicarea ocupației. Pe baza aceasta ei vor fi împărțiți în clase, fixându-se la fiecare contribuția anuală pe care este dator s'o dea. Zicem dator, căci orice intelectual, ori unde s'ar găsi este membru dl bisericii. În calitate de membru el are anumite îndatoriri față de această bi-

¹⁾ Sinodul arhidiecezan a fixat 6 clase cu 50 bani 1, 2, 5, 10 și 20 cor. punând și pe țărani la contribuție. Astfel rezultă o sumă mult mai mare decât cea prezentată de noi.

serică; în primul rând să contribuie la susținerea și dezvoltarea ei. Din acest motiv, statul însuși vine în ajutorul bisericii, încassând prin organele sale administrative dările culturale fixate pe credincioși cu observarea normelor legale. Astfel încassarea contribuției de cult, ar fi la toată întâmplarea asigurată. Dar noi sperăm, că nu va fi nevoie să apelăm la ajutorul statului. Împărțirea pe 4 clase e astfel întocmită, încât ea nu poate deveni pentru nici un intelectual nedreaptă sau prea apăsătoare. Dimpotrivă, suntem convinși că este cât se poate de potrivită și cât se poate de ușoară, așa că nici un intelectual n'ar avea motive să se plângă contra ei, ori să aștepte execuția forurilor administrative. Și acum să facem iar puțină socoteală. În temeiul acestei noi aranjări, s'ar încassă anual în arhidieceza Sibiului cam 70.000 cor., iar în dieceza Aradului și a Caransebeșului câte 30.000 laolaltă deci 130.000 cor.

După aceleași principii ar fi să se sistematizeze darea culturală și în mitropolia greco-catolică. Am avea atunci în arhidieceza Blajului cam 40.000 cor., în a Gherlei 30.000 cor. a Orășii-mari 20.000 cor. și în a Lugojului 15.000 cor. În total ar rezultă anual o contribuție culturală repartizată exclusiv pe intelectuali în sumă de 235.000 cor. Și cât de ușor poate fi câștigată. E nevoie de-o parte de puțin interes, iar de cealaltă de un mic, foarte mic simț de jertfă. E de dorit și stăruim cu toată hotărârea să se dea fondului cultural această organizație în toate cele 7 eparhii românești din Ungaria. Am avea astfel în permanență un excelent mijloc de susținere și propagare a culturii naționale. Ar rămâne să mai câștigăm lângă aceste sume încă 165.000 cor. anual, ca astfel să putem asigura existența tuturor celor 800 de școale amenințate. Aici ar urmă să facem apel la o seamă din fericiții noștri fruntași bogăți. Ne gândim în primul rând la Preasfințitul episcop dela Oradea-mare. Să vorbește că venitele Sfinției Sale ar fi cam de 3-400.000 cor. Noi știm că Sfinția Sa ca un călugăr cucernic, se mulțumește cu puțin, mai știm că seminar teologic nu susține, și în fine — lucru vrednic de reținut — știm că viitorul celor 145 de școale primare de sub înțeleapta păstorire a Sfinției Sale nu trebuie să-i facă griji, fiindcă existența lor este asigurată. Anume 143 din ele sunt subvenționate din partea statului. Astfel îndrăznim să ne gândim, cât de bine ar putea fi mântuite sute de școale din cuprinsul mitropoliei greco-catolice, cu numai a 4-a parte din venitele croesiene ale Sfinției Sale. Noi sperăm, că urmașul milostivului episcop Pavel, este același înțelegător adânc al durerilor neamului și inima Sa se va deschide largă când fiica bisericii — al cărei părinte este din mila lui Dumnezeu și voința oamenilor — cuprinsă de viforul primejdiei, îi va cere adăpost și scăpare.

În același chip credem, că se va mișca și sufletul altor mici milionari de-ai noștri, cari în clipe mari trebuie să dovedească că în adevăr au și pungi mari.

Restul de câteva zeci de mij s'ar putea face în fine cu ușurință de către consistoarele ambelor biserici cu ajutorul diferitelor fonduri administrate de ele, eventual și prin alte mijloace.

V.

Dar pe lângă cărările indicate în cele anterioare, s'ar mai putea găsi și altele. Neamul românesc nu este format numai din cele 4 milioane, cari trăiesc în Ungaria. E cu mult mai mare numărul acelor Români cari trăiesc în afară de granițele politice ale acestei țări. Oare nu-i privește pe ei deloc, starea și viitorul nostru?

E doar atât de clar, că doi frați cari trăesc alătura, nu se pot izola ermetic unul de altul. Când focul izbucnește în casa unuia din ei celalalt îi sare în ajutor, nu numai împins de un elementar simț uman, ci determinat de îndemnuri cu mult mai adânci, răsarite din conștiința aceluiaș suflet. Cultura românească este una, ca și sufletul exprimat în formele superioare ale aceleia. O slăbire a acestei culturi în una din părțile pământului românesc, se va resimți și în cealaltă latură cu aceeaș putere. Frații noștri de dincolo, își vor da seama de aceste adevăruri, și vor înțelege că idealul românesc unic, a ajuns astăzi în fața unei noi primejdii. În Ardeal 800 de școale primare se găsesc acum în gura morții. 800 de școale înseamnă 800 de cetăți ale culturii românești, cari cucerite de dușman, provoacă o moarte parțială a sufletului românesc colectiv.

Pot ei rămâne nepăsători în fața unui astfel de dezastru? Noi credem, că și de astădată fiorul iubirii de frate îi va mișca din indiferență, determinându-i la fapte mari și nobile. Culmile Carpaților nu sunt atât de înalte, încât să nu poată fi străbătute de strigătele noastre de durere...

*

Am fixat în rândurile anterioare o serie de propuneri, menite să contribuie la rezolvirea marelui probleme care ne preocupă astăzi; mântuirea școalelor românești primare. Ele n'au pretenția de a fi cele mai bune, ci urmăresc un singur scop: să trezească în cele mai largi cercuri interes cald pentru scăparea celor 800 de școale, a căror viață trebuie să ne fie deopotrivă de scumpă tuturor.

Totul atârnă de două lucruri: înțelegere și voință de a făptui. Un popor de conștiință, un popor care trăește de veacuri în urmărirea unui ideal mare și înălțător, în clipe mari se găsește totdeauna într'un gând și o simțire. Atunci el săvârșește fapte izvorite din îndemnul unei înțelegeri și voințe unitare. Fapte cari înalță și mântuie. E o datorie, o necesitate imperioasă chiar, să dovedim că le avem și noi în aceste „zile rele“.

Testimoniu de cvalificație perdut.

Aduc la cunoștință publică, că am pierdut în mod necunoscut testimoniul meu de cvalificație învățătoarească, liberat din partea comisiei examinătoare a Venerabilului Consistor gr. or. român din Arad d. d. 22 octomvrie (3 noemvrie) 1894 sub Nr. 5761/564. Arad la 18/31 maiu 1913.

Zaharie Neamțiu
învățător.

CRONICA.

Aveea unei biserici filiale destinată pentru scopuri determinate nu se poate întrebuiți pentru zidirea bisericii parohiale. — Biserica din Varignano fu provocată a contribui cu suma de 1.364 cor. pentru zidirea turnului bisericii parohiale din Arco. În contra provocării acesteia reclamă administrațiunea bisericii din Varignano, provocându-se pe împrejurarea că aveea ei ar posedă trei legate (legatul pentru zidirea unei capele, legatul pentru persolvirea de liturgii și legatul pentru zidirea cupolei bisericii) care deci ar trebui să se separeze neputându-se întrebuiți pentru scopul cerut. Guvernul însă susțină părerea, că ar fi

suficient dacă s'ar separă capitalul și interesele celor șase ani din urmă, căci în cazul acesta ar rămâne destulă avere din care s'ar putea contribui pentru biserica din Arco. Cu sentința din 9 ianuarie 1909 Nr. 10.946 ex 1908 curtea supremă de administrațiune juridică luă în considerare reclamațiunea bisericii filiale și anulă ordonațiunea ministerială ca nemotivată prin lege. Darea de samă asupra legatelor trebuie considerată dela înființarea lor, adecă din anul 1874, iară nu abia dela anul 1892. Nu numai capitalul ci și interesele lui trebuie întrebuițate conform menirii lor. Dacă însă interesele incurse până acuma, deși în genere până acuma s'au socotit ca aveea bisericească, aparțin pentru scopurile amintite, atuncea rezultă pentru filială mai vartos o scădere decât un excedent care s'ar putea contribui pentru zidirea din Arco. O prescripțiune a intereselor mai vechi decât trei ani (§ 1480 al codicelui civil general) este exclusă, deoarece nu e vorba despre o obligațiune de drept civil între biserica filială și scopurile bisericești determinate de către testatori. Dacă socotelele bisericești nu introduc ca spese deosebite aveea destinată pentru scopuri speciale, atuncea în aceasta procedură nu se cuprinde o renunțare a acestor sume.

„Candela“.

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „Luceafărul“ Nr. 11, 1913 cu următorul cuprins bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu: Silistra. Dr. Gh. Murnu: Expoziția a 12-a a Tinerimii artistice. St. O. Iosif: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: Inspecție. Gheorghe Duma: Æternum vale (poezie). Ion Iosif Schiopul: Românii din America. Maria Cunțan: Cuvinte sufletești (poezie). I. Agârbiceanu: Arhanghelii (roman). ** Așteptare (poezie). Dări de seamă: D. Tomescu: Al. Cazaban: Între femeie și pisică. Cronici: Ion Grecu: Semne de descompunere. D. N. Ciotori: Câteva chestiuni literare. Adrian Corbul: Scrisoare din Franța. E.: Operă românească în Sibiu. Victor Stanciu: Chestiuni de Fiziologie. Însemnări: Protocolul dela Petersburg. Ady Endre. Școli călătore. Liga Culturală. Spicuri. — Pentru fondul ziaristilor. — Poșta Redacției. — Bibliografia. Ilustrațiuni: St. Luchian: Lica; Dem. Hârlescu: Sala de așteptare.

Concurse.

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. II-a din **Apateu**, — conform rezoluțiunei Ven. Consistor de sub Nr. 2705/913, — se escrie concurs cu termin de **30 zile**, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. uzufructul unei sesiuni de pământ arător, cu dreptul de pășunat; 2. dela fiecare număr de casă câte $\frac{1}{2}$ măsură de cucuruz sfărâmat; 3. stolele legale; 4. eventuala întregire a venitelor din vistieria statului și 5. casă parohială cu intravilanul și apartamentele necesare.

Dările publice le va solvi cel ales și tot el se va îngriji și de curățirea și ținerea în stare bună a casei parohiale; — eventualele reparaturi mai mari însă rămân în sarcina parohiei.

Alesul va fi îndatorat a catehiză la școlile confesionale și cele de stat, — fără a pretinde vre-o remunerațiune specială dela parohie.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursese ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului par. din Apateu, să le substearnă P. On. oficiu protopopesc gr. or. rom. din Borosjenő (Ienopolea com. Arad) având a se prezenta, până la terminul regulamentar, în careva duminică sau sărbătoare, în s. biserică din Apateu, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului parohial din Apateu, ținută la 4 maiu st. n. 1913.

Gavril Șandor
preș. com. par.

Emilian Cătană
not. com. par.

In conțelegere cu: Ioan Georgia ppresbiter.

—□—

1—3

Pentru întregirea postului de preot de clasa II din Târgoviște, tractul Belințului, se escrie concurs cu termin de 30 zile în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. O sesie de 30 jugăre;
 2. Un intravilan de $\frac{3}{4}$ jugăr și casă parohială cu 2 chilii și bucătărie;
 3. Un pătrar de jugăr estravilan;
 4. Birul și stolele legale;
 5. Eventuala întregire dela stat a dotației preoțești.
- Dărilor după sesie le poartă alesul.

Reflectanții, cari trebuie să aibă cvalificație de clasa a II-a, petițiile instruate în regulă, au să le substearnă comitetului parohial în terminul concursual, pe calea oficiului protopopesc din Belinț (Belence, Temes-megye) și într'o duminică sau într'o sărbătoare, să se prezenteze în capela din Târgoviște, spre a-și arăta desteritatea în cântare și în tipic, eventual și în oratorie.

Comitetul parohial.

In înțelegere cu mine: Gherasim Sêrb protopresbiter.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea unui post de învățător dela școala poporală din Seceani (ppresbiteratul Timișorii) se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele anuale sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor.;
2. cvinvenalele prescrise de lege;
3. pentru conferințe când va participa 24 cor.;
4. pentru scripturistică 10 cor.;
5. cortel corespunzător în natură și uzufructul grădinei;
6. dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor.; iar dacă mortul va fi dus în biserică 2 cor.;

Dărilor publice după beneficiu și grădină cad în sarcina alesului. De încălzirea și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericască. Curățirea locuinței învățătoresți cade în sarcina alesului.

Alesul e obligat să presteie serviciile cantorale în și afară de biserică, să conducă strana dreaptă, să instrueze elevii în cântările bisericăști și să-i conducă regulat în dumineci și sărbători la s. biserică fără alta remunerație. Pentru conducerea corului se asigură remunerație specială, dacă e capabil și de fapt îl va și conduce.

Recursese ajustate conform dispozițiilor Regulamentului din vigoare sunt a se înainta la Prea On. oficiu ppresbiteral gr. ort. român în Timișoara (Temesvár-Gyárváros). Reflectanții vor avea să se prezinte

în vre-o duminică ori sărbătoare în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Seceani la 26 maiu (8 iunie) 1913.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: Ioan Oprea adm. ppresb.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului de paroh la parohia din Otlaca-Pusta-Meghieș (Otlakai Megyes puszta) p. u. Megyesegyháza, comitalu Arad, dieceza Aradului, protopresbiteratul Chișineului, — înființată în urma decretării acestei puste din filie în parohie matră prin concluzul Veneratului Consistor ort. rom. din Arad sub nr. 912/1913, și a donațiunei făcute de cătră Ștefan Rusu proprietar din comuna Otlaca, prin aceasta se escrie concurs cu termin de recurgere de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. 25 jughere pământ arător estravilan de clasa primă, de după care preotul ales și instituit va avea să solvească toate dările anuali.

2. Locuință bună cu chilii padimentate, bucătărie, cămară, grajd și colnă precum și grădină spațioasă pentru legume. De curățirea și văruirea pe din lăuntru și afară a casei parohiale va avea să se îngrijască alesul preot, iar reparaturile le va implini parohia.

3. Bir preoțesc dela fiecare familie 4 (patru) cor. pe an, despre încassarea căruia se va îngriji epitropia parohială. Se obsearvă, că parohia pune în perspectivă preotului competența de bir deocamdată numai dela 80—90 familii, care număr însă cu timpul se poate urcă.

4. Stolele legali conform normei stolare votate de Veneratul Sinod eparhial de sub Nr. 210/1877.

5. Eventuala întregire dela stat, pe carea însă nici parohia și nici superioritatea bisericască nu o poate asigura.

Alesul preot și până la înființarea școalei (fie aceea confesională, de stat ori comunală) în fiecare duminică și sărbătoare are să propună pruncilor și fetelor dela 6 până la 15 ani preserisele rugăciuni și cântări mai ușoare bisericăști, iar după ce se va înființa școala, are a catehiza în orele prescrise fără altă remunerație, conform dispozițiilor mai înalte.

Parohia este de clasa a doua. Recursese ajustate cu documentele prescrise și adresate comitetului parohial din Pusta-Meghieș sunt a se substerne în terminul legal P. On. Domn Dr. Dimitrie Barbu protopop ort. rom. în Chișineu (Kisjenő).

Reflectanții, pe lângă observarea dispozițiilor din § 33 a Regulamentului pentru parohii au a se prezenta în aceea comună bisericască pentru a se arăta parohienilor servind, cântând și cuvântând în sf. biserică de acolo. Călătoria până la Pusta-Meghieș mai ușor se poate face cu vreunul dintre preoții săptămânali din Otlaca, carele va fi la rând, fiind preoții din Otlaca de prezinte administratorii parohiei acesteia.

Pusta-Meghieș la 14/27 decemvrie 1912.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu Dr. Dimitrie Barbu protopresbiterul tractului Chișineu.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunei învățătoresți din Vaskóh (Vașcău) se publică concurs cu termin de alege pe ziua de 20 iulie (2 august) pe lângă dotațiunea următoare:

1. In bani gata 600 coroane.

2. 4 jugh re pământ estravilan al cărui venit dinpreună cu stolele uzuale este evaluat la 87 cor.

3. Intregirea dela stat, locuință și grădină.

Cel ales este îndatorat a conduce strana fără altă remunerație.

Aceia cari vor dovedi, că sunt capabili a conduce și instrua cor vocal vor fi preferiți și pentru cazul când cel ales va da probe de zel și desteritate în instruirea și conducerea de cor comuna bis. li asigură un onor anual de 200 cor.

Concurenții pe lângă stricta observare a dispozițiilor statutare și regulamentare își vor înainta recursurile la P. O. oficiu protopopesc din Vaskóh (Vașcău) având la prezentare a conduce strana sub durata atât a utreniei cât și a liturghiei.

Școala e zidire nouă pompoasă ajustată cu supraedificatele trebuincioase.

Comitetul parohial.

Cu consenzul meu: *Adrian P. Deseanu* protopresbiter.

—□—

2—3

In conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor diecezan Nr. 2005/1913 dd. 2/15 maiu a. c. se publică concurs pentru îndeplinirea postului de capelan temporal cu drept de succesiune sistematizat pe lângă veteranul paroh deficient Liuba Nestoroviciu din **Sărcia română** (Száracsatelek) protopresbiteratul B. Comloșului, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreună cu această parohie sunt:

1. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător de clasa primă și 3 jughere pășune.

2. Stola legală și birul legal.

3. Alegândul capelan va beneficia din toate aceste venituri parohiale jumătate, având a suporta toate dările publice după venitul beneficiat de dânsul și e îndatorat a catehiza fără drept de remunerație la școlile confesionale române din loc.

Parohia fiind de clasa I (primă) dela recurenți să recere cvalificațiunea determinată prin concluzul Vener. Sinod eparhial de sub Nr. 84 II a din 1910, adecă opt clase gimnaziale, examen de maturitate și cvalificațiune de clasa primă.

Recursele adresate comitetului parohial din Sărcia română sunt a se trimite în termen legal Prea Onor. Domn protopresbiter Mihai Păcățian în Nagykomlós (B. Comloș) com. Torontal.

Concurenții, după prealabila încunoștințare a protopresbiterului concernent, au a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Sărcia română spre a-și arăta desteritatea în oratorie, în cele rituale și în cântarea bisericească.

Száracsatelek (Sărcia-română) din ședința comitetului parohial ținută în 24 martie (6 aprilie) 1913.

Lazar Rotar
preș. com. par.

Ioan Rotar
not. com. par.

In conțelegere cu: *Mihai Păcățian* protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei de cl. I. din **Moroda**, conform decisului Ven. Consistor de sub Nr. 2554/913, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în org. oficios „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul unei grădini și a sesiunii parohiale; 2. Uzufructul a unui jugh. și 800□ de pământ estravilan, dat preotului din averea

Br. Sina, ca recompensare pentru bir; 3. Stolele legale și îndatinat pe baza concursului scris în Numerii 42—44/907 a org. of. „Biserica și Școala” și 4. Intregirea venitelor dela stat.

Casă parohială nu este, iar dările publice după beneficiul preoțesc, le va solvi cel ales.

Reflectanții sunt poftiți, ca recursurile ajustate conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului par. din Moroda, să le subștearnă P. On. Oficiu protopopesc gr.-or. român Borosjenő (Ienopolea) com. Arad, având până la termenul regulamentar a se prezenta în sf. biserică din Moroda, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

Din ședința comitetului par. din Moroda, ținută la 28 aprilie (11 maiu) 1913.

Dimitrie Nica,
președinte.

Zaharie Moga,
notar.

In conțelegere cu: *Ioan Georgia*, ppresbiter.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

Conform ord. Ven. Cons. Nr. 2629/913, se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare a școlii rom. gr. or. din **Cuiedi** (Köved) care se va ține duminică în **16/29 iunie** a. c. la orele 10 a. m. în școala din loc.

1. Prețul de esclamarie e stabilit în suma de 6100 coroane.

2. Reflectanții au se depună înainte de începerea licitațiunii în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile 10% din prețul de esclamarie.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vede la of. par. din loc.

4. Pentru participare la licitațiune sau pentru vederea celor cuprinsă în p. 3. reflectanții nu pot să-și formeze în nici un caz drept de diurne sau spese de călătorie.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările acelu reflectant în care va avea mai multă încredere fără privire la rezultatul licitațiunii.

Pentru comitet.

Terențiu Micluția
preș. com. par.

I. Borlea
not. com. par.

—□—

1—1

Pe baza rezoluțiunii consistoriale Nr. 651/913 dd. 26 aprilie a. c. se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare a salei de învățământ din **Sărcia română** (Száracsatelek), care se va ține joi în **13/26 iunie** a. c. la orele 8^{1/2} în școala confesională rom. din loc.

1. Prețul de esclamarie e 2352 cor. 19 fil.

2. Informațiunile necesare relativ la proiectele de spese se pot afla la oficiul parohial.

3. Pentru participare la licitațiune reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă și spese de călătorie.

4. Comitetul parohial își susține dreptul a da în întreprindere lucrările de renovare acelu reflectant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Száracsatelek (Sărcia rom.) la 3/6 iunie 1913.

Lazar Rotar
preș. com. par.

Ioan Rotar
not. com. par.

In conțelegere cu: *Mihai Păcățian* protopresbiter.

—□—

1—1

Pentru darea în întreprindere a edificării casei parohiale din **Cerneteaz**, protopresbiteratul Timișorii, prin aceasta se publică licitațiune minuendă, care se va ține în școala conf. din Cerneteaz, la **16/29 iunie 1913** la 2 ore p. m.

1. Prețul esclamării este fixat în suma de 5154 cor. 40 fil.

2. Reflectanții au să depună, înainte de începerea licitațiunii, ca vadiu 10% din prețul esclamării, în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

3. Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial din Cerneteaz, în orele oficioase.

4. Pentru participare la licitațiune, reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept la diurne sau spese de călătorie.

5. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea acelu reflectant în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitațiunii.

Cerneteaz, la 5/18 iunie 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea* adm. ppesc.

—□—

1—1

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de renovare a sfintei biserici și îngrădirea intravilanului dela biserica din **Capolnaș** cu gard de grilaj, a treiaoră se publică licitațiune minuendă, care se va ține în școala confesională din Capolnaș în **16/29 iunie 1913** la 2 ore d. a.

1. Prețul de esclamare pentru renovarea bisericii este 11.810 cor. 88 fileri; iar pentru îngrădire 3352 cor. 62 fileri.

2. Reflectanții au să depună înainte de începerea licitațiunii în bani gata, ori hârtii de valoare acceptabile 10% din prețul de strigare.

3. Planul și preliminarul precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Să notifică, că în condițiunile de licitare se cere garanță de 3 ani pentru calitatea lucrărilor și anume: pe 1 an întreprinzătorul va garanță cu vadiul depus; iar pe 2 ani din urmă prin darea unui document de garanță.

4. Pentru participare la licitațiune sau pentru vederea celor de sub punctul 3, reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă și spese de călătorie.

5. Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările acelu reflectant, în care va avea mai multă încredere — fără privire la rezultatul licitațiunii.

Capolnaș, din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 iunie 1913.

Petru Mocsonyi,
preș. com. par.

Dimitrie Budiu,
not. adhoc.

—□—

1—1

Pentru darea în întreprindere a edificării școlii și locuinței învățătoresți din **Köröscsente (Cintei)** prin aceasta se publică licitațiune minuendă, care se va ține în școala confesională ort. română veche din Cinteii Joi **13/26 iunie 1913** la 3 ore p. m.

1. Ofertele închise au să fie prezentate conducătorului oficiului parohial până în **12/25 iunie 1913** d. a. la 6 ore.

2. Prețul de strigare este 12.248 cor. 55 fileri.
3. Reflectanții au să depună la epitropia parohială din Cinteii înainte de începerea licitațiunii, respective înainte de deschiderea ofertelor închise, vadiul de 10% din prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile.

4. Planul și preliminarul de spese aprobate de Ven. Consistor sub Nr. 2849/1913 precum și condițiunile de licitațiune și întreprindere se pot vedea până la terminul de mai sus la oficiul parohial ort. român din Cinteii (Köröscsente p. u. și gara Nabab).

Pentru participare la licitațiune sau pentru vederea celor de sub p. 4. reflectanții nu pot să-și formeze nici un drept de diurnă sau spese de călătorie.

6. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere lucrările, acelu reflectant în care va avea mai multă încredere — fără privire la rezultatul licitațiunii.

Cinteii la 7/20 iunie 1913.

Pentru comitetul parohial ort. rom.

Silviu Filip,
președinte.

—□—

1—1

BALLA FRIGYES és T-SA

PICTOR ACADEMIC.

INTREPRINDERE PENTRU PICTAREA ȘI ARANJAREA BISERICILOR

Întreprinde pentru pictarea de icoane sfinte, biserici; pregătește iconostasuri, iar cele vechi le reparaază, și primește totfelul de lucrări aparținătoare branșei acesteia, cu prețuri ieftine, în execuția cea mai frumoasă și artistică.

ARAD, STR. DEÁK-FERENC Nr. 40 a. ◆ PALATUL BIS. GR.-CAT. ROM.

Anunț.

Zidindu-se în Timișoara-Fabric biserică nouă românească, cea veche așa cum se află este de vânzare.

Uși, ferestri, țigle, coperișul (lemnăria coperișului) țiglele de pe turn ș. a.

Toate în stare bună sunt de vânzare.

Informații mai de aproape dă

Iosif Ecker, jun.

antreprietor de zidiri, Timișoara, Hatyu ut. 23.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate revizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint chișă	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite colori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evangelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea	100— 130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.